

راهنما اکابر منوره

ترجمہ دیب، المختار فی معرفۃ مواقع
الأثار فی دار العطفی المختار ع

تألیف: ابراهیم مکی عبید

ترجمہ: سید مرتضیٰ حسینی فاضل

سرشناسه

: عبید، ابراهیم مکی، ۲۰۰۸ م

‘Ubayd, Ibrāhīm Makkī

عنوان قراردادی

: دلیل المختار فی معرفه مواقع الآثار فی دارالمصطفی المختار صلی الله علیه و آله و سلم، فارسی

عنوان و نام پدیدآور

: راهنمای اماکن مدینه منوره/تألیف ابراهیم مکی عبید؛ ترجمه سید مرتضی حسینی فاضل.

مشخصات نشر

: تهران: نشرمشعر، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری

: ۹۶ ص.

شابک

: 978-964-540-787-0

وضعیت فهرست

: فیفا

موضوع

: مدینه (عربستان سعودی) -- کتابهای راهنما

موضوع

: Medina (Saudi Arabia) -- Guidebooks

شناسه افزوده

: حسینی فاضل، سیدمرتضی، ۱۳۵۸- مترجم

رده بندی کنگره

: DS ۳۴۸/۶/م۴ع۲ ۱۳۹۸

رده بندی دیویی

: ۹۱۲

شماره کتابشناسی ملی

: ۵۵۱۱۴۱

راهنمای اماکن مدینه منوره

ترجمه دلیل المختار فی معرفه مواقع الآثار فی دارالمصطفی المختار ﷺ

تألیف:	ابراهیم مکی عبید
ترجمه:	سید مرتضی حسینی فاضل
تدوین:	پژوهشکده حج و زیارت
ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنری مشعر
نوبت چاپ:	اول - تابستان ۱۴۰۰
شمارگان:	۵۰۰ نسخه
بها:	۷۶،۰۰۰ ریال

ISBN: 978-964-540-787-0

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۰-۷۸۷-۰

پایگاه اطلاع رسانی پژوهشکده حج و زیارت:

<http://hzrc.ac.ir>

فهرست

۱. دیباچه	۱
۲. مقدمه	۱۳
۳. اماکن دینه منوره	۱۵
۴. ۱. حرم مدینه	۱۷
۵. مدینه حرم دارد:	۱۷
۶. محدود حرم بر گان و حیوانات	۱۸
۷. محدوده حرم درختان	۱۹
۸. ۲. مسجد النبی	۲۱
۹. ۳. حجره مبارک	۲۲
۱۰. ۴. مشخصات قبر پیامبر ﷺ و دو خلیفه	۲۳
۱۱. ۵. روضه شریفه	۲۳
۱۲. ۶. محراب‌های مسجدالنبی	۲۴
۱۳. الف) محراب رسول خدا ﷺ	۲۴
۱۴. ب) محراب عثمانی	۲۴
۱۵. ج) محراب سلیمانی	۲۴
۱۶. د) محراب تهجد	۲۴
۱۷. ۷. ستون‌های تاریخی روضه شریفه	۲۵
۱۸. الف) ستون مخلقه	۲۵

ب) ستون عایشه (ستون قرعه)	۲۵
ج) ستون توبه (ابولبابه)	۲۵
د) ستون سریر	۲۶
ه) ستون محرس (حرس)	۲۶
و) ستون تهجد	۲۶
ز) ستون وفود	۲۷
۸. ایوان صفه	۲۷
۹. درهای مسجدالنبی پس از توسعه	۲۷
الف) توسعه اول سعودی	۲۸
ب) توسعه دوم سعودی	۲۸
۱۰. شفاهدی خاک خیمه	۲۹
۱۱. شفاهدی سرماخانه	۲۹
۱۲. بازار مدینه	۲۹
۱۳. خانه ابویوب انصار	۳۱
۱۴. بقیع	۳۲
۱۵. قبرهایی که رسول خدا ﷺ داخل آنها شدند	۳۲
۱۶. قبرهای اصحاب رسول خدا ﷺ در بیع	۳۲
۱۷. سقیفه بنی ساعده	۳۴
۱۸. نبرد احد	۳۵
۱۹. غزوه خندق	۳۷
خط سیر خندق	۳۸
۲۰. سریه قتل کعب بن اشرف	۳۹
۲۱. ثنیة الوداع	۴۱
۲۲. مسجد قبا	۴۳
۲۳. مسجد جمعه	۴۴

۲۴. مسجد سبق	۴۴
۲۵. مسجد سُقیا	۴۵
۲۶. مسجد منارتین	۴۵
۲۷. مسجد شیخین (درع)	۴۶
۲۸. مسجد بنی حارثه (مستراح)	۴۶
۲۹. مسجد رایه (ذباب)	۴۷
۳۰. مسجد بنی دینار (غسالین)	۴۸
۳۱. مسجد بنی ظَفَر (مائه)	۴۹
۳۱. مسجد فتح	۵۱
۳۳. مسجد شیخ (ردّ شمس)	۵۲
۳۴. مسجد بَلْتِین	۵۳
۳۵. مسجد انز (م. بنی سجده)	۵۵
۳۶. غزوه بنی قریظه	۵۶
۳۷. مسجد بنی قریظه	۵۶
۳۸. مسجد اجابت	۵۸
۳۹. مسجد غمامه (مصلی)	۶۰
۴۰. مسجد ابوبکر	۶۰
۴۱. مسجد مشربه ام ابراهیم	۶۱
۴۲. مسجد فسح	۶۲
۴۳. مسجد بنی حرام	۶۳
۴۴. [مسجد] غار بنی حرام	۶۳
۴۵. مسجد نور	۶۵
۴۶. مسجد بنی انیف (مصبح)	۶۶
۴۷. چاه‌های مورد استفاده رسول خدا ﷺ	۶۷
الف) چاه غرس	۶۹

ب) چاه عهن (یسیره)	۶۹
ج) چاه اریس (خاتم)	۷۱
د) چاه بُضاعه	۷۲
ه) چاه رومه (چاه عثمان)	۷۳
و) چاه بُصّه	۷۴
ز) چاه حاء	۷۵
۴۸. وادی‌های مهم مدینه منوره	۷۷
۴۹. کوه‌های مدینه	۷۶
الف) کوه احد	۷۹
ب) کوه ثور	۷۹
ج) کوه عینین (رماء)	۷۹
د) کوه ایه (ذباب)	۷۹
ه) کوه سار	۸۰
و) کوه سلیح	۸۰
ز) کوه انعم	۸۰
ح) کوه بنی عبید	۸۱
ط) کوه بنی قریظه	۸۱
۵۰. میقات مردم مدینه	۸۲
الف) ذی الحلیفه	۸۲
ب) مسجد ذی الحلیفه (شجره)	۸۲
ج) مسجد مُعرّس	۸۳
۵۱. حرم شریف نبوی	۸۴
الف. مؤذن‌های مسجدالنبی	۸۴
تناوب چیست؟	۸۵
ب) دربان‌های مسجدالنبی	۸۵

ج) خواجگان در حرم شریف نبوی	۸۶
۵۲. مناسبات مدینه منوره	۸۷
الف) عید فطر	۸۷
ب) عید سعید قربان	۸۸
۵۳. برخی اماکن اطراف مدینه	۹۰
الف) کوه غیر	۹۰
ب) حمراء الاسد	۹۰
ج) غابه (جنگل)	۹۰
د) کوه جماء تضارع	۹۱
هـ) کوه جماء أم خالد	۹۱
و) کوه بلاء العاقر	۹۲
ز) کوه بلاء	۹۲
ح) کوه تیاب	۹۲
ط) محله ذروان	۹۳
ی) چاه ذروان	۹۳
ک) سقیفه رصاص	۹۴
کتابنامه	۹۶

دیباجه

مدینه یحیی از شهرهای مقدس برای مسلمانان است که قبر مطهر رسول خدا ﷺ و مسای از اهل بیت (علیهم السلام) و یاران آن حضرت در این شهر قرار دارد. پیش از نام این شهر یثرب بود و پس از هجرت رسول خدا ﷺ به آنجا، «مدینه النبی» یا «مدینه انبیه» یا تنها «مدینه» خوانده شد.

رسول خدا ﷺ پس از هجرت به مدینه این شهر را حرم خود خواند و فرمود: «مکه حرم خدا و مدینه حرم من است».^(۱) به برکت وجود رسول خدا ﷺ اماکن و آثار زیادی در این شهر پدید آمده و تقدس یافته است. هر کدام از این آثار گویای رویدادهای بسیار عظیم از دوران رسالت است. این امر سبب شده که امروزه این آثار جزو مساجد گرانسنگ دوران رسالت به شمار آید و هر ساله میلیون‌ها مسلمان از سراسر جای دنیا توفیق درک این آثار و اماکن مقدس را پیدا کنند یا در آرزوی درک این آثار دنبال فرصتی باشند تا با حضور در کنار این اماکن و جوار ملکوتی آن حضرت و اهل بیت پاکش، برای همه عمر خود، توشه‌ای ثمین و تأثیرگذار بگیرند.

مرکز تحقیقات حج در جهت انجام رسالتی که بر عهده دارد، از هر فرصتی برای آشنا شدن زائران با اماکن و آثار اسلامی استفاده کرده و در

این راستا کتاب‌های متعددی را تقدیم علاقه‌مندان نموده است که از جمله آنها کتاب «راهنمای اماکن مدینه منوره» است. اصل کتاب «دلیل المحتار فی معرفة مواقع الآثار فی دار المصطفیٰ المحتار»^(۱) نام دارد که محقق محترم جناب آقای سید مرتضی حسینی فاضل آن را ترجمه کرده و اینک به زیور طبع آراسته شده است.

لازم به ذکر است به جهت مناسب نبودن مطالب تاریخی این کتاب به عنوان اصلی آن، مطالب تاریخی حذف و تنها مطالب مربوط به اماکن و آثار باقی مانده است بنابراین ترجمه موجود تقریباً ترجمه‌ای آزاد و خلاصه از اصل کتاب می‌باشد.

امید است، نشر این اثر بتواند در شناساندن آثار باقی مانده از دوران رسالت و ترویج ارزش‌های انسانی مفید واقع شود و برای حاجیان و عمره‌گزاران محترم و همه علاقه‌مندان راهنمای مناسبی باشد.

در پایان، مرکز تحقیقات حج بر خود لازم می‌داند از زحمات بی‌شائبه مترجم ارجمند جناب آقای سید مرتضی حسینی فاضل و تمام کسانی که در به ثمر رسیدن این اثر تلاش کردند، سپاسگزار می‌کند.

انه ربه العزیز

مرکز تحقیقات حج

گروه تاریخ و سیره